
Závěr

Po nahlédnutí do historických knih zjistíme, že rychlost nepatřila nikdy k silným stránkám justice. Léta se vlekoucí trestní řízení nebyla ničím výjimečným již ve starověku a středověku a tento jev nás doprovází až do současné doby. Občas byl kritizován jako nežádoucí, avšak nebyl v minulosti pokládán za nic tak vážného, co by zpochybňovalo samu funkčnost justičního systému. Velmi naléhavým se stal v posledních desetiletích 20. století problém pomalosti trestní justice stal, kdy se průtahy začaly chápat jako symptom nefunkčnosti justičního systému. Přitom dokazování v trestním řízení je kapacitně a časově náročný proces. Některé trestné činy ze své samotné „fyzické“ povahy zanechávají jen velmi málo stop. Mnohé stopy jsou nenápadné, obtížně nalezitelné a nesnadno „dešifrovatelné“; některé jsou velmi „zranitelné“, rychle zanikají, jsou snadno zničitelné, ať již úmyslným zásahem pachatele nebo přirozeným zánikem. Pomysleme jen na komplikovanost takových „netradičních“ stop, jaké vznikají např. při elektronickém zpracování dat, při komunikaci na internetu nebo při telekomunikačním spojení. Dokazování některých druhů trestných činů je velmi složité také z toho důvodu, že relevantní důkazy jsou nenápadně skryty mezi ohromným množstvím důkazně irelevantních skutečností a jejich nalezení a selekce vyžaduje mnoho času a odborných znalostí.

Tvrdíme-li, že pachatelé trestných činů jsou schopni svými silami a prostředky zdokonalovat a inovovat páchání trestných činů a zároveň také účinněji unikat potrestání a paralyzovat prosazování práva, potom lze legitimně očekávat, že policie i justice budou stejně pružně a inovativně reagovat alespoň natolik, aby nenarůstala délka trestního řízení. Lze si zajisté hypoteticky představit zvyšování početního stavu policistů, státních zástupců, soudců a pomocného personálu, jejich lepší technické a organizační vybavení, zdokonalování jejich odborné kvalifikace apod. Všechny tyto hypotetické možnosti, tak jako vše ve veřejném životě, jsou ovšem limitovány finančními zdroji, které je společnost schopna a ochotna na dosažení žádoucího cíle vynaložit. Také v oblasti kriminální politiky má své nepopiratelné místo bilancování nákladů a zisků, které přikazuje vynakládat omezené veřejné zdroje rozumně. Vždyť zásada hospodárnosti trestního řízení patří k jedné z uznávaných zásad trestního řízení.

Směřování ke zrychlení trestního řízení procesními instrumenty je zcela jistě správnou cestou u bagatelní kriminální činnosti, avšak vždy za dodržení principů demokratické společnosti a právního státu, které se Česká republika zavázala dodržovat mezinárodními smlouvami. Na zrychlení trestního řízení neexistuje jednoduchý recept, proto je přínosné využít zkušeností našich partnerů z Evropské unie, kde můžeme pozorovat podobné změny nebo již zavedené a osvědčené prostředky přispívající ke zrychlení. Zahraniční právní úprava by ovšem neměla být automatizovaně přebírána bez důkladné analýzy a diskuze o jejich dopadech na naši společnost. Dále je nutné si uvědomit, že ke zrychlení trestního řízení nedochází jednorázovou kampaní, ale jde o proces postupných kroků, které teprve ve svém souhrnu mohou přinést žádoucí výsledek. Nesmíme navíc zapomenout na samotného nositele a uskutečňovatele principů spravedlnosti – člověka, který svým jednáním může podstatně ovlivnit rychlost trestního řízení a je zcela jedno, zda se nachází na jedné či druhé straně nebo uprostřed jako nezávislý a nestranný soudce. Časová náročnost trestního řízení a z toho vznikající průtahy jsou proto trvalým důvodem pro hledání nových cest, jak v nových podmínkách dosáhnout cíle trestního řízení.

Zkrácené přípravné řízení a na něj navazující zjednodušené řízení před samosoudcem přispělo ke zrychlení a hospodárnosti českého trestního řízení při stíhání bagatelních deliktů, které jsou skutkově jednoduché nebo flagrantní, aniž by vyčerpalo celou škálu cest vedoucí k tomuto cíli. Otázkou zůstává, zda se ve zkráceném přípravném řízení i zjednodušeném řízení před samosoudcem podařilo dostatečně zachovat práva podezřelého, jakožto záruky projednání jeho věci ve spravedlivém procesu. Dílčími novelami došlo k možnosti mimosoudního rozhodnutí již ve zkráceném přípravném řízení bez nutnosti zahájení trestního stíhání, což z hlediska rychlosti přípravného řízení a vyřízení věci státním zástupcem bylo přínosem zejména pro praxi, stejně jako bylo přínosem pro praxi zpřesnění počátku běhu lhůty pro skončení zkráceného přípravného řízení. Rychlejší vyřízení věci lze de lege ferenda očekávat odklonem ve formě dohody o vině a trestu, která je součástí připravované rekonstrukce trestního práva procesního v České republice. Přestože dohoda o vině a trestu může přispět ke zrychlení trestního řízení, je třeba důkladně zvážit její faktický dopad na zásadu legality, jež tradičně protíná průběh trestního řízení v České republice. Dohoda o vině a trestu může snadno svést k pouhému kalkulu zisků

---

a ztrát, k nebezpečí korupčního zneužití, ale především oslabit záruku obviněného, že jeho věc bude projednána ve spravedlivém procesu. Naproti tomu, budou-li přijaty další legislativní změny, které přispějí ke zrychlení trestního řízení tím, že nejen přečiny, ale i flagrantní či skutkově a důkazně jednoduché zločiny budou řešeny formou zrychleného řízení nebo dokonce superrychlého řízení, popřípadě jinými prostředky procesního či hmotného trestního práva, lze takové kroky nepochybně vnímat jako kroky učiněné správným směrem ke zrychlení řízení. Průtahy v trestním řízení jsou nesporným nešvarem, s nímž není možno se smířit, a proto státní moc na všech úrovních (legislativa, exekutiva, justice) je povinna usilovat o nápravu, tj. o zrychlení trestního řízení.

Hledisko rychlosti trestního řízení, jakkoli je nesporně důležité, by však nemělo být, co do svého významu, narcisticky zveličováno. Jeho význam musí být proporčně porovnáván s jinými legitimními společenskými a individuálními zájmy.